

**14.04.2015 kontrollakt nr 12.2-4/1
riigihangete korraldamise kontrollimise kohta
Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolis**

Kontrollimise alus:	Rahandusministeeriumi 05.03.2015 kiri nr 12.2-4/03274
Kontrolliobjekti nimetus:	Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool
Kontrolliobjekti registrikood:	7000255570
Kontrolliobjekti juhi nimi ja ametinimetus:	Arnold Pastak, direktor
Kontrollitav ajavahemik:	01.01.2014 – 31.12.2014
Kontrolli käigus andsid selgitusi:	projekti- ja arendusjuht Marika Šadeiko ning kantsleijuhataja Vilve Taska

1. Kontrollimise eesmärk ja ulatus

- 1.1. Kontrollimisele kuulus Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli (edaspidi ka Olustvere TMK või hankija) riigihangete korraldamisel riigihangete seaduses (edaspidi RHS) sätestatud nõuetest kinnipidamine ajavahemikul 01.01.2014 - 31.12.2014.
- 1.2. Kontrollimise eesmärgiks oli muu hulgas tuvastada, kas riigihanke piirmäära ületavate tehingute korral on korraldatud hankemenetlus; lihthanke piirmäära ületavate tehingute puhul on korraldatud lihthanke menetlus; hankija on jaotanud riigihanget osadeks, eirates riigihanke osadeks jaotamise korda; erandlike hankemenetluste liigi (väljakuulutamiseteta ja väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetlused) valik on olnud õiguspärane; hankelepingute sõlmimine ja muutmine on toimunud nõuetekohaselt; hankija on järginud RHS § 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid.
- 1.3. Kontrollitaval ajavahemikul on Olustvere TMK riikliku riigihangete registri (edaspidi ka RHR) kaudu korraldanud 28 riigihanget, millest 19 avatud hankemenetlusega riigihanget ja 9 lihthanget.
- 1.4. RHR-i andmetel korraldas Olustvere TMK 2014. aastal 25,9 % RHR-i kaudu korraldatud riigihangete rahalisest kogumahust e-menetlusena.
- 1.5. Riigihangete korraldamist Olustvere TMK-s reguleerib Olustvere TMK direktori 14.01.2014 käskkirjaga nr 1-4/4 kinnitatud „Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli hankekord“ (edaspidi hankekord).
- 1.6. Majandustehingute, sh maksumuselt riigihanke ja lihthanke piirmäära ületavate hangete, tegemisel on kontrollitud RHS-is sätestatud korrast kinnipidamist Olustvere TMK 2014. a

ostuarvete (edaspidi raamatupidamise väljavõtte), saldoandmike infosüsteemi, RHR-is avaldatud ja Olustvere TMK poolt edastatud dokumentide ning selgituste alusel.

- 1.7. Käesolevas dokumendis esitatud soetuste maksumused on märgitud ilma käibemaksuta.
- 1.8. Kontrollakti projekt edastati hankijale tutvumiseks ja vastuväidete esitamiseks 08.04.2015. Hankija esitas kontrollakti projektile vastuse 13.04.2015 kirjaga nr 1-25/63.

2. Riigihangete seaduses sätestatud korrast kinnipidamise kontrollimine

2.1. Riigihanke menetluse korraldamata jätmine

2.1.1. Seemnete ostmine

Raamatupidamise väljavõtte kohaselt tasus Olustvere TMK 2014. aastal Baltic Agro AS-ile 12075 € rapsi, talirukki ja talinisu seemnete eest. Seemnete ostmiseks riigihanke menetlust ei korraldatud ega kirjalikku hankelepingut ei sõlmitud.

Olustvere TMK selgitas, et kool planeeris seemneid osta 2014. a alla 10000 euro. 2014. aasta sügisel tegi Viljandi Kutseõppekeskus Olustvere TMK-le ettepaneku harida ära ka nende kooli söötis olev põllumaa. See tõi kaasa täiendavate seemnete ostu, mida varasemalt ei planeeritud. Kokkulepe maa harimiseks saavutati koolide vahel maaharimise seisukohalt nii hilja, et ajaliselt ei olnud võimalik enam hanget läbi viia.

Märgime, et seemned (CVP koodiga 03111000-2) on sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad RHS § 23 lg 1 tähenduses. Seetõttu tuleb seemnete ostmiseks riigihanke menetluse liigi valikul arvestada seemnete eeldatava kogumaksumusega eelarveaastal.

Asjaolu, et täiendavate seemnete soetamise vajadus tekkis hiljem (nt eelarveaasta teises pooles), ei vabasta hankijat RHS-is sätestatud menetluskorra järgimise kohustusest.

Olukorras, kus ostetavate asjade maht võib muutuda või ei ole täpselt teada, soovitame hankijal sõlmida raamlepingu, mille maht ei oleks hankijale siduv ning mille alusel võib hankija tellida kaupu vastavalt vajadusele. RHS § 70 lg 1 kohaselt võib raamlepingu sõlmida kuni neljaks aastaks. Soovitame Olustvere TMK-l tutvuda Rahandusministeeriumis valminud juhendmaterjaliga raamlepingute sõlmimise kohta (E.Põllu, „Raamleping“, 2013. Kättesaadav riigihangete registri veebilehelt: https://riigihanked.riik.ee/rl1/c/document_library/get_file?p_1_id=216053&folderId=134422&name=D_LFE-23301.pdf).

Kuna Baltic Agro AS-ile seemnete ostmise eest 2014. a tasutud summa 12075 € ületab RHS § 15 lg 3 sätestatud lihthanke piirmäära, pidanuks Olustvere TMK seemnete ostmiseks korraldama lihthanke.

Lihthanke korraldamata jätmisega eiras Olustvere TMK RHS § 15 lg 3 ja § 18² nõudeid. Kirjaliku hankelepingu sõlmimata jätmisega on Olustvere TMK eiranud RHS § 5 lg 1 nõuet.

2.1.2. Ehitus- ja remondimaterjalide ostmine

Raamatupidamise väljavõtte kohaselt tasus Olustvere TMK 2014. a Espak Viljandi AS-ile 12192,63 € mitmesuguste ehitus- ja remondimaterjalide ostmise eest. Ehitus- ja remondimaterjalide ostmiseks riigihanke menetlust ei korraldatud.

Näiteks on ostetud järgmisi ehitus- ja remondimaterjale: terad, lihv, vineer, plaat, kaabel, pirnid, kindad, liim, klambriid, tüüblid, pistikud jne.

Olustvere TMK selgitas, et tegemist on ehitustöödega, mille lihthanke piirmäär algab RHS § 15 lg 3 kohaselt 30000 eurost.

Märgime, et ehitusmaterjalide ostmine ei kvalifitseeru ehitustööde tellimiseks RHS-i kohaselt. Ehitusmaterjalide (võimalikud CPV koodid on 44110000-4, 44100000-1) ostmisel on tegemist asjade ostmisega RHS-i tähenduses. Espak Viljandi AS-ile tasutud arvete sisukirjeldusest nähtuvalt on Olustvere TMK ostnud erinevaid ehitus- ja remondimaterjale.

Kuna Espak Viljandi AS-ile 2014. a ehitus- ja remondimaterjalide eest tasutud summa 12192,63 € ületab RHS § 15 lg 3 sätestatud lihthanke piirmäära, pidanuks Olustvere TMK ehitus- ja remondimaterjalide ostmiseks korraldama lihthanke.

Lihthanke korraldamata jätmisega eiras Olustvere TMK RHS § 15 lg 3 ja § 18² nõudeid.

2.1.3. Toiduainete ostmine

Raamatupidamise väljavõtte kohaselt tasus Olustvere TMK 2014. a Ipse OÜ-le toiduainete ostmise eest 24763,03 €. Olustvere TMK ostis arvete alusel 2014. a toiduaineid ka mitmetelt teistelt ettevõtetelt (nt Karjamõisa OÜ (liha) - 1047,21 €, Viljandi Render OÜ (liha) - 2755,32 €, Vilmix OÜ (toidukaubad) - 5679,5 €, Vitsjärve Peekon OÜ (liha) - 3642,81 € jt). Eelnimetatud ettevõtetelt 2014. aastal toiduainete ostmiseks riigihanke menetlust ei korraldatud.

Toiduainete ostmiseks korraldas Olustvere TMK 2014. aastal avatud hankemenetlusega riigihanke nr 149014 "Olustvere TMK toiduainete ost 2014", mille tulemusena sõlmis hankelepingu OÜ-ga Mones & Tuur maksumusega 124308,00 €.

Olustvere TMK selgitas, et OÜ-lt Ipse osteti toiduaineid 2013. a sõlmitud lepingu jätkuks. 2013. aastal OÜ-ga Ipse sõlmitud leping lõppes 31.12.2013. Jaanuaris 2014. a viidi läbi uus toiduainete soetamise hange ning leping sõlmiti 03.03.2014 Mones ja Tuur OÜ-ga. Vilmix OÜ-lt on ostetud toiduaineid, mis ei sisaldunud 2014. aasta toiduainete hankes ning nende vajadus tekkis jooksvalt. Lisaks on ostetud spetsiifilisi toiduaineid, mis ei sisaldunud hankes, mõnedelt teistelt ettevõtetelt. Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool pakub Olustvere mõisa ning söökla baasil peo- ja pulmalaudu, seminaridel toitlustust, millel menüü lepatakse jooksvalt kliendiga kokku vastavalt kliendi soovile enne ürituse toimumist. Spetsiifilisi soovide ei ole võimalik ette näha ning hankesse planeerida. Näiteks mõned spetsiifilisemad mereannid, seened, pardiliha, küülikuliha, erinevat sorti värske kala, erinevad toiduained, mida kasutavad erivajadustega inimesed (näiteks laktoositalumatusega inimestele mõeldud toitades kasutatavad) jne. Karjamõisa OÜ-lt, Viljandi Render OÜ-lt ja Vitsjärve Peekon OÜ-lt on tellitud värskeid liharümpasid koolituste läbiviimiseks täienduskoolituskursustel ning tasemeõppes. Täienduskoolitusi viib kool läbi jooksvalt vastavalt klientide tellimusele (lihalõikus jms).

Märgime, et toiduained on käsitletavad sama eesmärgi saavutamiseks vajalike asjadena RHS § 23 lg 1 tähenduses.

Kui hankija ostab toiduaineid osade kaupa (nt osaliselt riigihanke menetlusega/osaliselt nõ arvete alusel) on tegemist riigihanke osadeks jaotamisega RHS § 23 lg 2 tähenduses.

RHS § 23 lg 2 kohaselt tuleb hankijal osadeks jaotatud riigihankes iga osa kohta hankelepingu sõlmimisel kohaldada kõigi osade summeeritud eeldatava maksumusega hankelepingu sõlmimisele kohaldatavat korda.

Seega, olukorras kus Olustvere TMK poolt ostetud toiduainete kogumaksumus ületas 2014. a riigihanke piirmäära, pidanuks Olustvere TMK tulenevalt RHS § 23 lg 2 kohaldama iga osa suhtes hankelepingu sõlmimisel kõigi riigihanke osade summeeritud eeldatava maksumusega hankelepingu sõlmimisele kohaldatavat korda. Teisisõnu pidanuks Olustvere TMK ka nende soetuste puhul, mis ei olnud hõlmatud riigihankega nr 149014, korraldama igal üksikul juhul hankemenetluse.

Olustvere TMK selgitas, et mõnede toiduainete ostmise vajadus tekib jooksvalt ja spetsiifilisi toiduaineid ei ole võimalik ette näha ning hankesse planeerida.

Olukorras, kus ostetavate asjade maht võib muutuda või ei ole täpselt teada, soovime hankijal sõlmida raamlepingu, mille maht ei oleks hankijale siduv ning mille alusel võib hankija tellida kaupu vastavalt vajadusele. Samuti soovime toiduainete ostmise riigihanke korraldamisel kaaluda hankemenetluse osadeks jaotamist nt erinevate toiduainete gruppide vms lõikes. Selline hankemenetluse ülesehitus võimaldaks riigihankes osaleda ka väiksematel ettevõtetel, kes ei paku nt turul kõiki hankija jaoks vajalikke või teatud spetsiifilisi toidugruppe.

Eeltoodust tulenevalt eiras Olustvere TMK OÜ-lt Ipse, Karjamõisa OÜ-lt, Viljandi Render OÜ-lt ja Vitsjärve Peekon OÜ-lt hankemenetlust korraldamata toiduainete ostmisel RHS § 15 lg 1 p 2, § 16 lg 2 ja § 23 lg 2 nõudeid.

2.2. Pakkumuste elektrooniline menetlemine

Olustvere TMK korraldas riigihangete registrist nähtuvalt 2014. a kokku 28 riigihanget, millest elektroonilise riigihankena 11 riigihanget, s.o. 25,9 % RHR-i kaudu 2014. a korraldatud riigihangete rahalisest kogumahust.

01.01.2013 jõustunud RHS § 55 lg 7 kohaselt peab hankija võimaldama pakkumuste ja taotluste elektroonilist esitamist vähemalt 50 protsendi ulatuses hankija eelarveaastal planeeritavate riigihangete rahalisest mahust.

Rahandusministeerium on RHR-i rubriigis „KKK“ (vastus küsimusele nr 4) selgitanud, et kuna riigihanke avaldamise kohustus algab alates lihthanke piirmäärast, siis on hankijal võimalik lähtuda antud kohustuse täitmisel vähemalt nendest riigihangetest, mille eeldatav maksumus on võrdne või suurem lihthanke piirmäärast. Seega hankija ei eksi, kui korraldab e-menetlusega riigihankeid vähemalt 50 protsendi ulatuses alates lihthanke piirmääraga riigihangete rahalisest mahust (vastus küsimusele nr 4 on leitav KKK rubriigist: <https://riigihanked.riik.ee/lr1/web/guest/elektrooniline-menetlus>).

Kuna Olustvere TMK korraldas 2014. a elektrooniliselt 25,9 % RHR-i kaudu korraldatud riigihangete rahalisest kogumahust, eiras Olustvere TMK RHS § 55 lg 7 tulenevat kohustust.

2.3. Maksuvõlgade puudumise kontrollimine

RHS § 38 lg 1 p 4 kohaselt kõrvaldab hankija hankemenetlusest pakkuja, kellel on õigusaktidest tulenevate riiklike või tema elu- või asukoha kohalike maksude või sotsiaalkindlustuse maksete võlg või tähtpäevaks tasumata jäetud maksusummalt arvestatud intress (edaspidi maksuvõlg) hankemenetluse algamise päeva seisuga või maksuvõla tasumine on ajatatud pikemaks perioodiks kui kuus kuud arvates hankemenetluse algamise päevast, välja arvatud juhul, kui maksuvõla tasumise ajatamine on täies ulatuses tagatud.

Lisaks hankemenetluse algamise päeva seisule kontrollib hankija RHS § 38 lg 1¹ alusel enne hankelepingu sõlmimist maksuvõla puudumist ja andmeid maksuvõla tasumise ajatamise kohta RHS § 38 lg 1 p 4 osas andmekogus olevate avalike andmete põhjal või nõuab Maksu- ja Tolliameti ning pakkuja või taotleja elu- või asukohajärgse kohalike maksude maksuhalduri või pakkuja asukohariigi vastava pädevusega ametiasutuse tõendi esitamist maksuvõla puudumise kohta hankija poolt määratud päeva seisuga, pärast pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse tegemist. Kui ilmneb, et pakkujal on nimetatud päeval maksuvõlg, ei sõlmi hankija selle isikuga hankelepingu ja kõrvaldab ta hankemenetlusest.

Alates 15.03.2011 on võimalik RHS § 38 lg 1 p 4 ja lg 1¹ alusel kontrollida riiklike maksude ja sotsiaalkindlustuse maksete võlgasid RHR-i vahendusel.

RHR-ist ei nähtu, et Olustvere TMK oleks teinud riiklike maksude ja sotsiaalkindlustuse maksete nõuetekohase täitmise kontrollimiseks RHR-is päringuid järgmiste avatud hankemenetlusega riigihangete osas: riigihanked nr 156631, nr 153529, nr 149513, nr 149101 (maksuvõlgade puudumine on kontrollimata valitud kuupäeval enne hankelepingu sõlmimist) ja nr 149014. Kõikides nimetatud riigihangetes on vastutavaks isikuks Ülo Kreem.

Olustvere TMK selgitas, et nimetatud riigihangetes olid Maksu- ja Tolliameti tõendid esitatud koos pakkumusega.

Rahandusministeerium märgib, et maksuvõlgade puudumist peaks hankija igal juhul kontrollima RHR-i päringu süsteemi kaudu (mitte ka nt Krediidinfo AS-i, Maksu- ja Tolliameti vms teabesüsteemi kaudu), kuna üksnes RHR-i kaudu päringu tegemisel on tagatud, et päringu tulemus vastab RHS § 38 lg 1 p 4 sätestatud maksuvõla definitsioonile.

Koos pakkumusega esitatud Maksu- ja Tolliameti tõendid võivad kajastada maksuvõla puudumist maksukorralduse seaduse tähenduses, kuid mitte RHS § 38 lg 1 p 4 tähenduses. Samuti ei nähtu koos pakkumusega esitatud Maksu- ja Tolliameti maksuvõla puudumise tõenditest maksuvõlgade puudumist hankija poolt valitud päeva seisuga enne hankelepingu sõlmimist (RHS § 38 lg 1¹).

Seega eiras Olustvere TMK riigihangete nr 156631, nr 153529, nr 149513, nr 14910 ja nr 149014 korraldamisel RHS § 38 lg 1 p 4 ja § 38 lg 1¹ tulenevat kohustust.

2.4. Pakkujate teavitamine vastuvõetud otsustest

Olustvere TMK korraldas avatud hankemenetlusega riigihanke nr 156631 „Olustvere TMK põlluväetiste ostmise 2014“ e-menetlusena.

RHR-ist nähtub, et Olustvere TMK ei avalikustanud pakkumuste avamise protokollid RHR-is, samuti ei teavitanud pakkujaid RHR-i kaudu pakkujate kvalifitseerimise, pakkumuste vastavaks

ja edukaks tunnistamise protokollidest.

Olustvere TMK selgitas, et hanke eest vastutaja salvestas hanke protokollid, kuid ei saanud neid pakkujatele (tõenäoliselt toimus pakkujate teavitamine vastuvõetud otsustest telefoni teel). Riigihanke nr 156631 eest vastutav isik oli Ülo Kreem.

RHS § 46 lg 3 kohaselt esitab hankija pakkumuste avamise protokoll koopia kõigile pakkujatele kolme tööpäeva jooksul pakkumuste avamisest arvates.

RHS § 54 lg 1 kohaselt tuleb pakkujaid hiljemalt kolme tööpäeva jooksul vastuvõetud otsustest kirjalikult teavitada.

Pakkumuste avamise protokoll pakkujatele edastamata jätmisega rikkus Olustvere TMK RHS § 46 lg 3 nõudeid ning pakkujate otsustest teavitamata jätmisega on Olustvere TMK rikkunud RHS § 54 lg 1 nõudeid.

2.5. Riigihanke aruande tähtaegne esitamine

RHR-ist nähtub, et lihthankes nr 148939 „Olustvere TMK õpilaste bussiveoteenus 2014“ on riigihanke aruanne esitatud 21. päeval peale hankelepingu sõlmimist ja avatud hankemenetlusega riigihanke nr 149014 „Olustvere TMK toiduainete ost 2014“ on riigihanke aruanne esitatud 22. päeval peale hankelepingu sõlmimist.

RHS § 18² lg 9 ja RHS § 37 lg 1 kohaselt kohustub hankija esitama riigihangete registrile riigihanke aruande 20 päeva jooksul pärast hankemenetluse/lihthanke lõppemist.

Riigihanke aruande hilinemisega esitamisel eiras Olustvere TMK RHS § 18² lg 9 ja RHS § 37 lg 1 tulenevat nõuet.

2.6. Kultivaatori liisimine

Raamatupidamise kuluandmete kohaselt tasus Olustvere TMK 2014. aastal Swedbank Liising AS-ile liisingumakseid Swedbank Liising AS-iga 03.05.2013. a sõlmitud liisingulepingu alusel. Liisingulepingu esemeks oli kultivaatori liisimine.

Riigihangete registrist nähtub, et Olustvere TMK korraldas 2013. a lihthanke nr 142274 „Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskoolile kultivaatori soetamine“, mille esemeks oli kultivaatori ostmine. Lihthankes nr 142274 tunnistas Olustvere TMK edukaks pakkuja Väderstad OÜ poolt esitatud pakkumuse maksumusega 22000 €.

Lihthanke nr 142274 hanketeate kohaselt oli hankelepingu kestuseks märgitud 2 kuud (hanketeate II osa p 3). Lihthanke nr 142274 riigihanke aruandest nähtub, et Olustvere TMK sõlmis 03.05.2013 lihthanke tulemusena hankelepingu Väderstad OÜ-ga, maksumusega 22000 €. Tegelikult sõlmis Olustvere TMK lihthanke nr 142274 tulemusena 03.05.2013 liisingulepingu Swedbank Liising AS-iga kultivaatori liisimiseks.

Hankija selgitas Rahandusministeeriumile, et kultivaatori soetamiseks viidi 2013. a läbi riigihange, mille võitis Väderstad OÜ. Enne lepingu sõlmimist selgus, et koolil ei ole nii palju rahalisi vahendeid, et kultivaator kohe välja osta. Kool sõlmis Swedbank Liising AS-iga liisingulepingu. OÜ Väderstad andis lepinguga kultivaatori üle Swedbankile.

Märgime, et RHS § 4 lg 2 kohaselt võib hankija sõlmida hankelepingu üksnes RHS-is sätestatud tingimustel ja korras. RHS-ist ei tulene, et hankija võiks sõlmida hankelepingu isikuga, kes ei ole riigihanke osalenud ega riigihanke edukaks tunnistatud pakkumust esitanud.

RHS § 3 p 2 kohaselt kohustub hankija riigihanke korraldamisel tagama riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse.

Kuna Swedbank Liising AS lihthankes nr 142274 ei osalenud, ei olnud Swedbank Liising AS-iga hankelepingu sõlmimine õiguspärane. Hankevälise isikuga hankelepingu sõlmimisel eiras Olustvere TMK RHS § 4 lg 2 ja RHS § 3 p 2 nõudeid. Samuti on hankevälise isiku osas täitmata RHS-ist tulenevad kontrollikohustused (maksuvõlgade puudumise, kvalifikatsiooni, vastavuse ja edukuse kontrollimine).

Märgime, et hankelepingu rahastamiseks vajalike rahaliste vahendite olemasolus peab hankija veenduma juba riigihanke planeerimise etapis. Olukorras, kus enne hankelepingu sõlmimist selgub, et hankelepingu rahastamiseks puuduvad piisavad rahalised vahendid, tuleks hankijal

riigihanke menetlus omal algatusel kehtetuks tunnistada ja alustada vajadusel uut riigihanke menetlust, mille eesmärgiks on asja liisimine.

3. Järeldused

- 3.1. Olustvere TMK poolt on kontrollitaval ajavahemikul riigihangete korraldamine toimunud valdavas osas kooskõlas RHS-is sätestatuga. Kontrollimise käigus tuvastati kõrvalekaldumisi RHS-is sätestatud korrast.

Nõuete eiramine on toimunud seoses lihthangete ja hankemenetluste korraldamata jätmisega, maksuvõlgade puudumise kontrollimisega, e-menetluste vähese korraldamisega, riigihanke aruande hilinenud esitamisega ning hankelepingu sõlmimisega hankevälise isikuga.

- 3.2. Tuvastatud kõrvalekalded on üldjuhul käsitletavad pigem üksikjuhtude kui süstemaatiliste rikkumistena.

4. Tähelepanekud ja soovitused

4.1. Hankekord

Olles tutvunud Olustvere TMK hankekorraga, märgime, et hankekord reguleerib RHS § 13¹ p-des 1-4 loetletud küsimusi ning seega vastab seaduses nõutud standardile. Samas peame asjakohaseks esitada mõned soovitused hankekorra parendamiseks.

Olustvere TMK hankekorra osa III, IV ja V pealkirjad ei sisalda viidet ehitustööde tellimisele, samas reguleerivad nimetatud osad lisaks asjade ja teenuste hankimisele ka ehitustööde tellimist. Soovitame nimetatud osade pealkirju muuta selliselt, et need ei oleks eksitavad regulatsiooni sisu osas.

Hankekord sisaldab mõisteid, mida RHS-is ei kasutata. Hankekorras on soovitatav kasutada RHS-is kasutatavaid õigusmõisteid, et vältida võimalikke väärtõlgendusi vms. Näiteks kasutatakse hankekorras eksitavat mõistet „teenuste ostmine“ (õige on RHS-is kasutatav mõiste „teenuste tellimine“).

Hankekorra parendamisel soovitame Olustvere TMK-l tutvuda Rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakonna poolt koostatud analüüsiga „Hankekordade analüüs, näiteid heast ja halvast hankepraktikast“, mis on leitav RHR-i veebilehelt https://riigihanked.riik.ee/lr1/c/document_library/get_file?p_l_id=216053&folderId=134422&name=DLFE-30402.pdf.

Täiendavalt juhime tähelepanu, et Olustvere TMK on oma veebilehel avalikustanud 2015. a hankeplaani, kuid hankekorda ei ole avaldatud. Märgime, et veebilehel tuleb avalikustada ka hankekord, kuna tegemist on avaliku dokumendiga, millega tutvumiseks on avalikkusel põhjendatud huvi.

4.2. Hoolsuskohustuse järgimine riigihangete korraldamisel

RHS § 3 p 2 kohaselt kohustub hankija riigihanke korraldamisel tagama riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse.

Seega on hankija riigihangete korraldamisel kohustatud mh tagama, et tema töötajad järgivad riigihangete läbiviimisel RHS-i sätteid, on täpsed ja hoolsad, vältides muuhulgas eksimusi, mis võivad kahjustada RHS § 3 p 2 sätestatud riigihanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtet.

Järelevalvemenetluse käigus selgus, et riigihangete registrile on riigihangete nr 148939, nr 149513 ja nr 150370 aruande lisades esitatud tegelikkusele mittevastavad andmed täidetud lepingute maksumuste osas. Nimetatud riigihangete korraldamisel oli hankija vastutavaks isikuks Ülo Kreem. Samuti esinevad puudujäägid maksuvõlgade kontrollimisel (vt p 2.3) ja pakujate otsustest teavitamisel (vt p 2.4) riigihangetes, milles on vastutavaks isikuks Ülo Kreem.

RHS § 109 lg 2 kohaselt on Rahandusministeeriumil õigus teha ettepanekuid riigihangete seadust või selle alusel kehtestatud õigusakte rikkunud isiku või isikute distsiplinaarvastutusele võtmiseks või nimetatud isikute suhtes võlaõigusseaduses ettenähtud õiguskaitsevahendite rakendamiseks, kui viimased on hankijaga võlaõiguslikus töösuhtes. Kohaldamata hetkel RHS § 109 lg-s 2 ettenähtut, palume Olustvere TMK-l analüüsida riigihangete korraldamise eest vastutavate

töötajate töökorraldust ning võtta vajadusel vastu asjakohased meetmed edaspidiste rikkumiste ärahoidmiseks, nt olemasoleva personali koolitamine, täiendava personali värbamine vms.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristel Mesilane
osakonnajuhataja asetäitja
riigihangete ja riigiabi osakond

Kontrollija:

Madli Juhani
jurist riigihangete järelevalve alal
riigihangete ja riigiabi osakond
611 3931; madli.juhani@fin.ee